

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.2.4.2025

Agnieszka Ganiek
Prezes Zarządu
Związek Stowarzyszeń
„Centrum Aktywności”
Rynek 2
43-190 Mikołów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/063 – Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Związek Stowarzyszeń „Centrum Aktywności” ¹ , Rynek 2, 43-190 Mikołów, REGON: 522750665
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Ganiek, Prezes Zarządu, od 9 sierpnia 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Mateusz Bies, Prezes Zarządu, do 9 sierpnia 2022 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wnioskowanie o dotacje, realizacja i rozliczanie umów o dotacje projektów finansowanych ze środków otrzymanych w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 ² oraz efekty udzielonego wsparcia
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2025 (do dnia zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, a dotyczących okresu objętego kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Artur Stekla, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/40/2025 z 17 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: *CENTRUM*.

² Dalej: *Program*.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

CENTRUM w okresie objętym kontrolą złożyło dwa wnioski (oferty konkursowe) na wykonanie zadań publicznych pod nazwą *Młodzi w akcji!*, spełniające kryteria formalne i merytoryczne *Programu*. Zawierały one kompletne, prawidłowe i prawdziwe dane o dotychczasowej działalności tej organizacji oraz na temat realizacji planowanego przez *Centrum* zadania, które miało być w ramach *Programu* sfinansowane ze środków publicznych.

Uzyskane, ze środków Funduszu Młodzieżowego transze dotacji na lata 2022, 2023 oraz 2024 roku zostały w zakresie rzeczowym wydatkowane zgodnie z umową z dnia 6 grudnia 2022 r.⁵ i umową z dnia 7 czerwca 2024 r.⁶ oraz ostatecznymi ofertami konkursowymi stanowiącymi załączniki do nich. Nie stwierdzono przypadków uzyskania przez *CENTRUM* podwójnego dofinansowania na ten sam cel, a obowiązki informacyjne i sprawozdawcze z rocznych okresów wykonania zadania publicznego realizowane były prawidłowo i terminowo. Nie stwierdzono przy tym niezrealizowania lub niepełnej realizacji założonych w ofertach konkursowych celów i nieosiągnięcia zakładanych w nich efektów.

Stwierdzono jednak, że:

- wydatki związane z realizowanymi zadaniami na łączną kwotę 163 253,37 zł były dokumentowane w sposób niezgodny z postanowieniami zawartych z NIW umów i Części B, pkt I.3. Regulaminów konkursu *Programu* dla edycji na lata 2022-2023 i na lata 2024-2025 oraz § 6 ust. 2 umów dotacji 2022 i 2024, za co odpowiadają Dyrektorka ds. operacyjnych i członkowie zarządu *CENTRUM*;
- 33 dowody księgowe tj. 22,9% z próby liczącej 144 sztuk, nie spełniało w pełni wymogów określonych w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷, co jednak nie miało wpływu na rzetelność prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sprawozdania finansowe;
- zapłaty 13 wydatków w latach 2022-2023 na łączną kwotę 3 272,05 zł dokonano za pomocą płatności gotówkowej lub za pośrednictwem kart płatniczych nienależących do *CENTRUM*, to było niezgodnie z postanowieniami zawartymi w części B. pkt. I.2 ww. Regulaminów konkursów *Programu*.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Nr 44/FMP23/2022, aneksowaną w dniu 18 października 2023 r. Dalej: *umowa dotacji 2022*.

⁶ Nr 96/FM23/2024, aneksowaną w dniu 29 listopada 2024 r. Dalej: *umowa dotacji 2024*.

⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej kontrolowanej działalności⁸

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą *CENTRUM* uzyskało od Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego⁹ dwie dotacje ze środków *Programu* na realizację zadań publicznych pn. *Młodzi w akcji!*, w ramach Priorytetu 2.: *Organizacje młodzieżowe w życiu publicznym*. Pierwszą w łącznej wysokości 135 225 zł¹⁰ ramach edycji na lata 2022-2023¹¹ zgodnie z *umową dotacji z 2022 r.*, a drugą w ramach edycji na lata 2024-2025¹² na podstawie *umowy dotacji z 2024 r.* w łącznej kwocie 214 016,08 zł¹³. Do każdej z ww. umów zawarto po jednym aneksie, lecz w wyniku ich zawarcia nie doszło do zmiany kwot przyznanego wcześniej dofinansowania. Przedmiotem aneksu nr 1 z dnia 18 października 2023 r. do *umowy dotacji z 2022 r.* było dodanie nowej pozycji budżetowej (II.4¹⁴) w kategorii Kosztów administracyjnych (II) oraz przesunięcia w 2023 r. na tę pozycję kwoty 812 zł. W wyniku zawarcia aneksu nr 1 z 29 listopada 2024 do umowy z 2024 r. utworzono dwie nowe pozycje budżetowe (I.3.5¹⁵ i I.3.6¹⁶) i w 2024 r. przesunięto na nie odpowiednio kwoty 1 900 zł i 5 400 zł, pochodzące z oszczędności w pięciu innych pozycjach.

(akta kontroli str. 38, 197, 242, 246, 268, 399, 445, 448-449, 454, 477-478)

By uzyskać dotacje, *CENTRUM* w dniach 9 września 2022 r. i 18 września 2023 r. - tj. z zachowaniem terminów wskazanych przez NIW - złożyło dwie oferty¹⁷ realizacji zadania publicznego w postępowaniach konkursowych przeznaczonych dla organizacji pozarządowych. Jako związek stowarzyszeń *CENTRUM* było, zgodnie z postanowieniami części A. pkt I.4 Regulaminów konkursów edycji 2022 i 2024, podmiotem uprawnionym do złożenia oferty i udziału w konkursie. Zgodnie ze Statutem kontrolowana jednostka prowadziła działalność pożytku publicznego w sferach zadań publicznych, w tym na rzecz młodzieży. Zgodnie z dokumentacją ogłoszonych przez NIW¹⁸ konkursów, *CENTRUM* nie było zobowiązane do przekazywania wraz z ofertą dokumentów potwierdzających spełnianie warunków zawartych w oświadczeniach ofertowych.

W ofertach realizacji zadania publicznego obu edycji *CENTRUM* złożyło prawdziwe oświadczenia dotyczące: danych oferenta (część II), które były zgodne z zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym; nieznajdowania się w rejestrze podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymywania środków przeznaczonych

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dalej: *NIW*.

¹⁰ W tym 50 000 zł na rok 2022 i 85 225 zł na rok 2023.

¹¹ Dalej: *edycja 2022*.

¹² Dalej: *edycja 2024*.

¹³ Po 107 008,04 zł na 2024 i 2025 rok.

¹⁴ Materiały biurowe i eksploatacyjne.

¹⁵ Organizacja konferencji podsumowującej I edycję projektu – zakup poczęstunku.

¹⁶ Organizacja konferencji podsumowującej I edycję projektu – zakup upominków dla uczestników projektu oraz wydruk pamiątkowych dyplomów.

¹⁷ O numerach 49408 i 59255.

¹⁸ W tym: Regulaminów konkursów, ogłoszeń o konkursie i Podręcznika dla oferentów.

na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich; niezalegania z opłacaniem należności z tytułu zobowiązań podatkowych i składek na ubezpieczenia społeczne. W części dotyczącej charakterystyki *CENTRUM* (pkt IV oferty i w oświadczeniach) podano niezbędne informacje o:

- wcześniejszej działalności *CENTRUM*, w szczególności w zakresie, którego dotyczyło dotowane zadanie publiczne¹⁹,
- zasobach kadrowych, rzeczowych i finansowych²⁰ *CENTRUM*, które miały być wykorzystane do realizacji zadania.

(akta kontroli str. 10-15, 22, 39-43, 52-55, 59-61, 160-161, 346-347, 366, 392, 394, 519-535)

2.1. Propozycje zmiany ofert konkursowych z 2022 i 2023 r. *CENTRUM* na wykonanie zadań publicznych, skutkujące wprowadzeniem do kosztorysu nowej pozycji, zostały z odpowiednim wyprzedzeniem zgłoszone (pisemnie - pocztą elektroniczną) do NIW zgodnie z częścią B. pkt IX.7 Regulaminów konkursów obu edycji. Uzyskały one pozytywną opinię i akceptację NIW, w wyniku czego zawarto aneksy do umów dotacji z 2022 i 2022 r. (co opisano w pkt. 1 niniejszego wystąpienia).

(akta kontroli str. 409-416, 127, 239-274, 330, 445-486)

2.2. *CENTRUM* otrzymało środki *Programu* z NIW w terminie i wysokości określonych w *umowach dotacji z 2022*²¹ i *z 2024 r.*²² na rachunek bankowy²³ wyodrębniony dla celów przekazania i wydatkowania dotacji, którego *CENTRUM* było jedynym posiadaczem.

(akta kontroli str. 197-198, 399-400, 487-489, 1429, 1441)

2.3. Oferty konkursowe *CENTRUM* z 2022 i 2023 r. nie przewidywały możliwości realizacji części zakresu zadania (ewentualnie poszczególnych działań) przez podmioty nie będące stroną zawartych z NIW umów.

(akta kontroli str. 207-212, 411-416)

Centrum w okresie 2022-2023 oraz w latach 2024 i 2025 zakwalifikowało do udziału w realizowanych zadaniach odpowiednio 23, 16 i 15 beneficjentów

¹⁹ W związku z tym, iż złożona przez *CENTRUM* we wrześniu 2022 r. oferta była pierwszym tego typu przedsięwzięciem, jako doświadczenie tego oferenta przedstawiono elementy wcześniejszej działalności organizacji członkowskich, które mogły pomóc w realizacji planowanego projektu. Taki sposób wykazania posiadanego potencjału do wykonania zaplanowanych zadań, w przypadku otrzymania dotacji, odpowiadał zapisom *Podręcznika dla oferentów* Funduszu (str. 17-18), udostępnionego na stronie internetowej NIW. <https://niw.gov.pl/nasze-programy/fundusz-młodzieżowy/dokumenty/> (dostęp: 27.03.2025 r.). Na żądanie kontrolera Zarząd *CENTRUM* przedstawił szczegółową informację na temat wcześniejszej działalności poszczególnych członków tego stowarzyszenia, tj.: Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Towarzystwa Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Stowarzyszenia Krawczyka 21 i Gminy Mikołów, w szczególności w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych lub własnych.

²⁰ W ofercie z 18 września 2023 r. poinformowano, że wysokość przychodu osiągniętego przez *CENTRUM* w 2022 r. wyniosła 262 657,81 zł. Zarząd *CENTRUM* - w złożonym w trakcie kontroli oświadczeniu - poinformował, że kwota ta została błędnie wpisana, bowiem podano wartość rocznego rozchodu (sumę kosztów działalności statutowej i działalności gospodarczej stowarzyszenia). Natomiast powinna zostać wpisana kwota przychodów wynosząca w 2022 r. 443 586,53 zł. W ocenie NIK powyższa nieścisłość nie miała wpływu na kryteria i wynik oceny merytorycznej przedmiotowej oferty.

²¹ W dniach 7 grudnia 2022 r. i 3 marca 2023 r.

²² W dniu 12 czerwca 2024 r. i 8 kwietnia 2025 r.

²³ Wskazany w umowach.

w wieku od 14 do 25 lat. Siedmiu beneficjentów w dacie ich zakwalifikowania nie miało ukończonego 15 roku życia, lecz ukończyło go w trakcie trwania *Programu*.

(akta kontroli str. 618, 925, 1337)

Zarząd *CENTRUM* zakwalifikował do uczestnictwa w realizowanych w latach 2022-2024 zadaniach publicznych pn. *Młodzi w akcji!* łącznie siedem osób²⁴, które nie miały ukończonego 15 roku życia²⁵ mimo, iż grupą docelową *Programu* na lata 2022-2033 jest grupa osób w wieku 15–29 lat²⁶.

(akta kontroli str. 618, 925, 1337)

Prezes Zarządu *CENTRUM* wyjaśniła, że do zadania zakwalifikowano osoby, które rocznikowo spełniały warunki *Programu*, tj. były w wieku 15-25 lat, a weryfikacja wieku uczestników została przeprowadzona na podstawie ich roku urodzenia, a nie konkretnej daty. W jej opinii było to zgodne z zapisami *Programu* (str. 13, 2. Definicja inicjatyw młodzieżowych).

(akta kontroli str. 1430-1435)

2.4. *CENTRUM* wywiązało się z obowiązku prowadzenia wyodrębnionego zbioru dokumentacji finansowo-księgowej realizowanych projektów²⁷ i ewidencji księgowej realizowanego zadania publicznego²⁸, stosownie do wymogów Regulaminów konkursów (część A. pkt IX.3), umów i ustawy o rachunkowości oraz zapisów Polityki rachunkowości wraz z Zakładowym Planem Kont *CENTRUM*²⁹. Ewidencja księgowa i pozabilansowa, w tym realizowanych zadań publicznych, była prowadzona poza siedzibą *CENTRUM* na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą prowadzącym usługowe biuro rachunkowe. Dowody księgowe związane z realizacją zadań, zarówno dotacji jak i wkładu własnego, nie były opisywane na ich odwrocie oraz w sposób wymagany postanowieniami Regulaminów konkursu Fundusz Młodzieżowy, edycja 2022 i edycja 2024 oraz § 6 ust. 2 *umów dotacji 2022 i 2024 r.*

(akta kontroli str. 43-51, 491, 494, 496, 501, 504-505, 508, 1357-1376)

2.5. Zgodnie z postanowieniami Regulaminów konkursów obu edycji wydatki w ramach konkursu Fundusz Młodzieżowy 2022 są kwalifikowalne, jeżeli są one: niezbędne dla realizacji projektu (zadania opisanego w ofercie konkursowej), racjonalne, efektywne, udokumentowane, zgodne ze szczegółowymi wytycznymi określonymi w Regulaminach, zgodne z odrębnymi przepisami prawa oraz zostały faktycznie poniesione w okresie realizacji projektu i przewidziane w budżecie projektu. Przywołując art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*³⁰ ww. Regulaminy stanowią, że wydatki publiczne powinny być dokonywane: w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: (a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów

²⁴ Trzy w latach 2022-2023 i cztery w 2024 r.

²⁵ Beneficjenci ci ukończyli 15 lat w trakcie realizacji zadań w 2023 i w 2024 r.

²⁶ Pkt 2 tekstu *Programu*.

²⁷ Faktur, rachunków, list płac, wyciągów bankowych, polis ubezpieczeniowych, poleceń księgowania, umów o pracę, zlecenia, zamówień usług i towarów.

²⁸ W tym zapisów operacji na kontach: 132-2 1718....0002 NEST BANK *Młodzi w akcji!* (ewidencja księgowa przychodów i rozchodów ze środków dotacji) i 502 *Młodzi w akcji!* (ewidencja pozabilansowa wydatków zadania).

²⁹ Uchwała Zarządu *CENTRUM* nr 1/10/2022 z 03 października 2022 r.

³⁰ Dz. U. z 2024 r., poz. 1530 ze zm.

i (b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów; w sposób umożliwiający terminową realizację zadań oraz w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Do 30 listopada 2023 r. w *CENTRUM* nie obowiązywały - ustalone w formie pisemnej - zasady udzielania zamówień.

W Regulaminie konkursu *Programu*, edycji 2024 wprowadzona została dodatkowa zasada stanowiąca, że Beneficjent umowy dotacji jest zobowiązany do wykonania zadania z zachowaniem zasad uczciwej konkurencji i to po jego stronie leży obowiązek zapewnienia konkurencyjności wydatkowania środków dotacji. Zasada ta realizowana miała być przez np. stosowanie wewnętrznych regulaminów udzielania zamówień, stosowanie przepisów prawa dotyczących zamówień publicznych czy dokonywania rozeznania rynku.

W dniu 1 grudnia 2023 r. w *CENTRUM* wdrożono - nie dotyczący projektów unijnych - *Regulamin udzielania zamówień w projektach o wartości do 50 000 zł netto*³¹. Na jego podstawie w roku 2024 *Centrum* udzielało zamówienia na dostawy³² i usługi³³ (w tym zlecenia), przy czym do wyboru wykonawców i dostawców stosowano zasady oparte na rozeznaniu rynku³⁴.

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację księgową i źródłową dotyczącą próby 65,5 % wartości wydatków, dotowanych zadań publicznych rozliczonych lub wykazanych jako kwalifikowalne o łącznej wartości 163 253,37 zł, tj. wydatki z 2022 r. wartości 40 252,43 zł³⁵, z 2023 r. o wartości 52 665,72 zł³⁶, z 2024 r. o wartości 65 835,22 zł³⁷ oraz o wartości 4 500 zł³⁸ ze stycznia i lutego 2025 r. Rozliczone przez *CENTRUM* wydatki zrealizowane w okresie grudzień 2022 r. – listopad 2023 r. i styczeń – grudzień 2024 r. zadań publicznych *Młodzi w akcji!* oraz wydatki zadania za styczeń i luty 2025 r. spełniały kryterium kwalifikowalności i były bezpośrednio związane z przedmiotem dotowanych zadań³⁹. Stwierdzono jednak, że występowały przypadki braku ich zgodności ze szczegółowymi wytycznymi określonymi w Regulaminach konkursów i przepisami ustawy o rachunkowości, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 104, 309, 335, 1056-1108, 1475-1482)

Suma wszystkich poniesionych kosztów związanych z rozwojem instancjonalnym *CENTRUM* pokrytych w 2022 r. ze środków dotacji wyniosła łącznie 12 612,57 zł i była wyższa od kwoty przewidzianej w kosztorysie (9 000 zł) o 40,1%. Jednocześnie kwota ta była niższa niż 20% limit określony dla tego typu

³¹ Uchwała Zarządu *CENTRUM* z 1/12/2023.

³² Zakupy artykułów spożywczych, towarów i materiałów szkoleniowych i promocyjnych.

³³ M.in. noclegowe, transportowe, szkoleniowe, wyżywienia, obsługi księgowej, kierownika projektu.

³⁴ Ww. zasady dotyczyły realizacji działań *CENTRUM*, w ramach projektów dofinansowanych z innych źródeł niż pochodzące z funduszy europejskich, które nie podlegały obowiązkowi stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2024 r., poz. 1320).

³⁵ 80,5 % wydatków kwalifikowalnych.

³⁶ 61,8 % wydatków kwalifikowalnych.

³⁷ 61,5 % wydatków kwalifikowalnych.

³⁸ 69,2 % wydatków zadania poniesionych w styczniu i lutym 2025 r. na łączną kwotę 6 500 zł, wg zapisów konta księgowego 502.

³⁹ Były uwzględnione w rocznych kosztorysach zadań, z uwzględnieniem zaakceptowanych korekt.

kosztów w Części A. pkt IV.4 Regulaminu konkursu, edycji 2022, gdyż stanowiła jedynie 9,3% całości przyznanej kwoty dotacji.

Udział kosztów administracyjnych⁴⁰ poniesionych w okresie grudzień 2022 r. – listopad 2023 r. na realizację zadania *Młodzi w akcji!*⁴¹ wyniósł 20,9 % całości przyznanej kwoty dotacji i nie przekroczył 25% limitu określonego w ww. regulaminie. Udział ww. kosztów w łącznej kwocie dotacji przyznanej *CENTRUM* na lata 2024 i 2025 nie był możliwy do ustalenia, gdyż zadanie *Młodzi w akcji!* na dzień zakończenia kontroli NIK było nadal realizowane.

(akta kontroli str. 105, 246, 399, 548, 554-555, 671-693, 1391, 1408)

Zgodnie z postanowieniami Regulaminów konkursów *Programu* obu edycji projekty realizowane w ramach Priorytetu 2 powinny przyczyniać się do zwiększania obecności organizacji młodzieżowych w życiu publicznym w zakresie działań dotyczących m.in. edukacji obywatelskiej, solidarności międzypokoleniowej oraz analizy sytuacji młodzieży. Przedmiotem wsparcia miał być także udział organizacji młodzieżowych w dialogu obywatelskim i procesach konsultacji. Wspierane też miały być działania organizacji w zakresie kształtowania polityk publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym, a jeśli będzie to uzasadnione specyfiką projektu - także na poziomie krajowym.

Zadania publiczne pn. *Młodzi w akcji!* realizowane przez *CENTRUM* w latach 2022-2023 i 2024-2025 miały charakter lokalny. Ich zakres był zgodny z treścią określoną w *umowach dotacji z 2022 i 2023*, a ich celem było zwiększenie zaangażowania w życie publiczne grup osób w wieku 15-25 lat z powiatu mikołowskiego⁴² poprzez wyposażenie ich w wiedzę, rozwój kompetencji kluczowych w działaniach partycypacyjnych oraz wsparcie ich w zdobywaniu realnych doświadczeń podczas wspólnie podejmowanych działań na rzecz społeczności. Ww. umowy nie przewidywały prowadzenia działań na poziomie regionalnym i krajowym.

(akta kontroli str. 101, 204, 306, 408, 477-478, 1379-1410, 1413-1428)

W 131 przypadkach – na 144 dowodów objętych próbą - *CENTRUM* w okresie objętym kontrolą⁴³ zapłaciło za wydatki związane z realizacją zadań publicznych *Młodzi w akcji!* za pomocą płatności bezgotówkowych (przelewem bankowym lub kartami płatniczymi należącymi do *Centrum*), co spełniało wymogi określone w części B. pkt. I.2 Regulaminów konkursów *Programu* - edycji 2022 i 2024.

Z pozostałych 13 płatności (9 % łącznej liczby transakcji), 12 zrealizowano przy pomocy kart płatniczych nienależących do *CENTRUM*⁴⁴, a jedną w formie gotówki, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 619-889, 934-1012, 1109-1336, 1340-1355)

⁴⁰ Łącznie 28 229,18 zł.

⁴¹ W tym: wynagrodzenia kierownika projektu, kosztu obsługi księgowej zadania, kosztu materiałów biurowych i eksploatacyjnych i innych kosztów administracyjnych stanowiących udział w ogólnej wartości kosztów tego rodzaju.

⁴² W szczególności: udział uczestników w warsztatach stacjonarnych i wyjazdowych, animacje młodzieżowe, samodzielna organizacja konferencji (w 2022 i 2023 r.); udział uczestników w warsztatach stacjonarnych i wyjazdowych, spotkania tutoringowe i animacje młodzieżowe, samodzielna organizacja własnych inicjatyw przeznaczonych dla mieszkańców, organizacja i udział w konferencji podsumowującej (w 2024 i 2025 r.).

⁴³ Tj. w grudniu 2022 r., w latach 2023 i 2024 oraz w styczniu i lutym 2025 r.

⁴⁴ Zakupy zrealizowano z wykorzystaniem kart płatniczych należących do pracowników *CENTRUM*, a wydatkowane kwoty były im następnie zwracane przelewem.

CENTRUM wykorzystywało uzyskane z dotacji środki w terminach realizacji zadania publicznego, określonych w *umowach dotacji z 2022 i 2023*, tj. w okresie od 1 do 31 grudnia 2022 r., od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r., od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r., a także począwszy od 1 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 197, 399, 1495-1504)

Na realizację zadania *Młodzi w akcji! CENTRUM* w latach 2022, 2023 i 2024 nie wykorzystywało środków własnych ani środków z dodatkowego wsparcia finansowego lub rzeczowego od sponsorów lub darczyńców. Na koncie księgowym 132-2 w ww. latach i dwóch pierwszych miesiącach 2025 r. nie odnotowano przychodów z innych źródeł niż z dotacji.

Analiza zapisów ewidencyjnych na koncie księgowym 132-2, operacji przeprowadzanych na rachunku bankowym wyodrębnionym dla przychodów i rozchodów środków z dotacji oraz treści opisów i dekretacji dowodów księgowych dokumentujących wydatki zadania publicznego, wykazała że *CENTRUM* w latach objętych kontrolą ponosiło wydatki bezpośrednio związane z realizacją zadania (opłaty bankowe z tytułu prowadzenia rachunku bankowego zadania oraz zakupy towarów i usług), które w całości albo w części pokryło ze środków własnych. W kolejnych latach odpowiednio 68,43 zł, 28,68 zł i 1 266,3 zł.

(akta kontroli str. 689-693, 774-775, 878, 888-889, 998-999, 1002-1003, 1172-1173, 1322-1336, 1357, 1359, 1365-1366, 1390-1392, 1408-1409, 1426-1427, 1513,)

Prezes Zarządu wyjaśniła, że sporządzając sprawozdania z realizacji zadań publicznych, *CENTRUM* kierowało się zasadą zgodności z treścią złożonej oferty. W związku z tym, że w ofertach realizacji zadań publicznych nie deklarowano wniesienia wkładu własnego finansowego, a forma realizacji zadania została określona jako powierzenie, organizacja nie wykazywała w sprawozdaniach dodatkowych kosztów poniesionych ze środków własnych. Według Prezes koszty te, mimo iż rzeczywiście wystąpiły w toku realizacji zadania, nie były ujmowane w sprawozdawczości finansowej przekazywanej NIW, gdyż nie stanowiły elementu kosztorysu będącego załącznikiem do zawartej umowy dotacyjnej. Decyzja ta miała na celu zachowanie zgodności z zakresem obowiązków wynikających z umowy oraz zapewnienie przejrzystości i czytelności rozliczenia środków publicznych.

(akta kontroli str. 1510, 1513)

NIK zwraca uwagę, że wprawdzie zgodnie z postanowieniami Części A, pkt IV.1 Regulaminów konkursów obu edycji wniesienie wkładu własnego w ramach składanych ofert nie było wymagane i nie podlegało ocenie merytorycznej, lecz ww. regulaminy definiowały wartość projektu (zadania) jako łączną wartość dotacji i środków własnych⁴⁵. Z tego względu, zdaniem NIK, w sprawozdaniach z wykonania zadań publicznych – oprócz kwot wydatkowanych ze środków

⁴⁵ Na które składają się środki niefinansowe i finansowe (środki własne, środki z innych źródeł, świadczenia pieniężne od odbiorców zadania publicznego).

dotacji - powinna być prezentowana pełna wysokość kosztów ich realizacji, w tym pokrytych z własnych środków.

(akta kontroli str. 102, 307)

2.6. *CENTRUM* realizowało obowiązki i uprawnienia informacyjne, o których jest mowa w § 7 umowy dotacji z 2022 i 2024, a w szczególności informowało odbiorców, że zadanie publiczne jest finansowane ze środków otrzymanych od NIW⁴⁶, a logo Zleceniodawcy i Programu wraz z informacją, że zadanie realizowane jest finansowane ze środków otrzymanych od zleceniodawcy znajdowało się na materiałach promocyjnych, informacyjnych⁴⁷, szkoleniowych i edukacyjnych oraz zakupionych gadżetach⁴⁸ w sposób zapewniający jego dobrą widoczność i identyfikację Programu.

(akta kontroli str. 1514-1533, 1540-1640)

2.7. W trakcie realizacji zadań publicznych *Młodzi w akcji!*, w latach 2022, 2023 i 2024 nie wystąpiła sytuacja niewykorzystania środków finansowych przyznanych i otrzymanych rocznych transzy dotacji, przychodów z odsetek od przekazanej dotacji lub uzyskanych w związku z realizacją zadań, podlegających zwrotowi na rachunek NIW.

(akta kontroli str. 1390-1392, 1408-1409, 1426-1428)

2.8. Wśród analizowanych wydatków kwalifikowalnych zadania *Młodzi w akcji!*, przewidzianych kosztorysem (budżetem), poniesionych w 2022 r. znajdowały się m.in.

- zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych za 3 572,89 zł (podlegających zużyciu i wykorzystaniu w ramach realizacji zadań);

- zakup urządzeń technicznych⁴⁹ za łącznie 6 429 zł, z czego 6 370,57 zł pokryto z dotacji.

W toku oględzin stwierdzono, że ww. urządzenia techniczne były własnością i w posiadaniu *CENTRUM* oraz wspierały i mogły oddziaływać na dalszy rozwój instytucjonalny tej organizacji.

(akta kontroli str. 548-555, 597-599, 671-672, 674-681, 683-687, 689-693)

3. *CENTRUM* bez wezwania NIW, zgodnie z Częścią B.I Regulaminów konkursów obu edycji i terminowo⁵⁰ złożyło roczne sprawozdania z wykonania zadań publicznych za 2022 i 2024 r. oraz sprawozdanie końcowe za 2023 r., w wersji elektronicznej za pomocą Systemu Obsługi Dotacji⁵¹ oraz korespondencyjnie w formie papierowej. Sprawozdania te zawierały odpowiednio szczegółowe informacje merytoryczne i opisowe na temat zrealizowanych działań i niezbędne dane finansowe o kosztach kwalifikowalnych zadań poniesionych w umownych okresach z dotacji, zgodne ze stanem faktycznym ich realizacji. *CENTRUM* wykazało 100% wykorzystanie kwot dotacji w każdym rozliczanym okresie

⁴⁶ Informacja taka znajdowała się we wszystkich analizowanych w toku kontroli materiałach, publikacjach, informacjach dla mediów, zamówieniach, umowach dotyczących realizowanego zadania publicznego.

⁴⁷ M.in. na stronie internetowej *CENTRUM* i w portalach społecznościowych Facebook i Instagram.

⁴⁸ M.in. koszulkach, plecakach, notatnikach.

⁴⁹ Tj.: dwóch niszczarek dokumentów, urządzenia wielofunkcyjnego z materiałami eksploatacyjnymi, telefonu komórkowego (smartfona) i aparatu fotograficznego z materiałami eksploatacyjnymi.

⁵⁰ Tj. w terminie do 30 dni od daty zakończenia rocznego okresu realizacji dotowanych zadań publicznych.

⁵¹ Dostępnego na stronie internetowej należącej do NIW. Dalej: *SOD*.

rocznym. NIW nie zwracała się do *CENTRUM* z prośbą o uzupełnienie sprawozdań.

O pozytywnej weryfikacji sprawozdań *CENTRUM* otrzymywało mailowe informacje. Sprawozdania i rozliczenia finansowe dotacji zostały zaakceptowane przez *NIW*, a potwierdzeniem tego stanu była zmiana statusu sprawozdania w *SOD*, ze złożonego na zaakceptowane.

(akta kontroli str. 1377-1429, 1641)

4. *CENTRUM* w grudniu 2022 r. i od stycznia do listopada 2023 r. w ramach zadania publicznego *Młodzi w akcji!* wykonało wszystkie działania przewidziane w umowach i ofertach konkursowych, w tym:

- promocję zadań połączoną z rekrutacją uczestników i uczestniczek (80% zakładanej liczby beneficjentów w 2022 r. oraz 100% w 2023 i 2024 r.);
- zaplanowane cykle szkoleń⁵² rozwijających kompetencje przyszłościowe i obywatelskie u uczestników zadania; przeprowadzenie procesu tutorskiego (podczas tzw. indywidualnej ścieżki rozwoju obywatelskiego i społecznego) dla 10 i siedmiu chętnych osób z grupy uczestników;
- organizację w listopadzie 2023 r. konferencji podsumowującej pierwszy rok realizacji zadania,
- realizację przez uczestników dla lokalnej społeczności czterech miniprojektów⁵³ (w 2024 r.),
- złożenie przez uczestniczki zadania przy wsparciu *CENTRUM* projektu w ramach Mikołowskiego Budżetu Obywatelskiego⁵⁴ (w 2024 r.).

CENTRUM prowadziło przy tym niezbędny monitoring rezultatów i osiągnięcia przewidzianych wskaźników. Za 2022, 2023 i 2024 r. średni poziom osiągnięcia wartości wskaźników wyniósł odpowiednio: 92% (od 80 do 100%), 100% i 98,6% (od 83,3 do 100%).

CENTRUM dysponowało dokumentacją źródłową potwierdzającą realizację poszczególnych działań dotowanych zadań publicznych, na którą składały się m.in. faktury i rachunki za usługi szkoleniowe, umowy zlecenia, zamówienia, programy szkoleń, faktury za usługi noclegowe i dostawę materiałów szkoleniowych, karty czasu pracy, listy obecności uczestników na szkoleniach oraz dokumentacja zrealizowanych miniprojektów.

Wydatki zadania ze stycznia i lutego 2025 r. potwierdzały rozpoczęcie przez *CENTRUM* przygotowań do realizacji drugiej - rocznej części zadania publicznego zaplanowanego na lata 2024 i 2025.

(akta kontroli str. , 618-693, 925-1283, 1337, 1340-1352, 1379-1390, 1395-1407, 1413-1425, 1540-1622)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

⁵² Pod nazwami: *Akademia Kompetencji Przyszłości* (autoprezentacja, wystąpienia publiczne), w których w 2022 i 2023 r. wzięło udział po 16 beneficjentów w wieku od 14 do 25 lat; *Akademia Młodego Obywatela* (tematy szkoleń: *Dlaczego i Dla kogo to robimy? Co robimy? Co potrzebujemy? Partycypacja w praktyce*), w których w 2024 r. brało udział od 11 do 13 beneficjentów w wieku od 14 do 25 lat; *Kompetencje przyszłości* (myślenie krytyczne i kreatywność, komunikacja i przywództwo, autoprezentacja i wystąpienia publiczne), w których w 2024 r. brało udział od 10 do 13 uczestników.

⁵³ Turnieju siatkarskiego dla drużyn młodzieżowych, „Pikniku pod chmurkami”, gry miejskiej i plenerowego seansu kinowego.

⁵⁴ Pn. *mikoLOVE kino plenerowe*, ukierunkowanego m.in. na lokalną młodzież.

1. Dokumentowanie wydatków związanych z realizowanymi zadaniami publicznymi w sposób niezgodny z postanowieniami Części B, pkt I.3. Regulaminów konkursu *Programu*, edycja 2022 i edycja 2024 oraz § 6 ust. 2 *umów dotacji z 2022 i 2024 r.* Stwierdzono bowiem, że na żadnym ze 144 skontrolowanych dowodów księgowych związanych z realizacją ww. zadań z okresu od grudnia 2022 do lutego 2025 r. na łączną kwotę zaewidencjonowanych wydatków 163 253,37 zł na jego odwrocie nie został sporządzony właściwy opis, a dowody te nie zawierały wymaganego trwałego zapisu: *Sfinansowano z dotacji Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy w wysokości ... w ramach realizacji zadania określonego umową nr ... (w 2022 i 2023 r.)* lub *Sfinansowano z dotacji Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2023 w wysokości w ramach realizacji zadania określonego umową nr ... (w latach 2024 i 2025)*. Opisy merytoryczne dowodów księgowych były sporządzane przez Dyrektorkę ds. operacyjnych lub członka zarządu *CENTRUM* wraz ze wskazaniem sposobu finansowania wydatku i podatku VAT oraz stwierdzeniami sprawdzenia pod względem merytorycznym (legalności, celowości i oszczędności) i formalno-rachunkowym, a także zatwierdzeniem do wypłaty i dekretacją księgową, znajdowały się na osobnych kartkach papieru formatu A4, które dopięte były do źródłowego dowodu księgowego zszywką.

Z uwagi na to, że zgodnie z ww. przepisami regulaminów konkursowych oraz § 6 ust. 4 *umów dotacji z 2022 i 2024 r.* niedochowanie powyższych zasad uznaje się, w zależności od zakresu jego naruszenia, za niezrealizowanie części albo całości zadania publicznego, chyba że z innych dowodów wynika, że część albo całość zadania została zrealizowana prawidłowo, kontroler na podstawie art. 51 ust. 4 ustawy o NIK poinformował Prezes Zarządu *CENTRUM* o ww. nieprawidłowościach, wskazując na możliwość wystąpienia przez NIW o zwrot uzyskanych środków.

(akta kontroli str. 131, 198, 335, 401, 548-598, 600-601)

W powyższej kwestii Zarząd *CENTRUM* wyjaśnił m.in., że: ustawa o rachunkowości, w art. 21 wskazuje wymogi formalne dokumentu księgowego, zaznaczając że w jej zapisach nie określono definicji dokumentu jak i miejsca ujmowania wymaganych informacji zawartych w ww. przepisie. Według Zarządu, w praktyce księgowej stosowanej przy tworzeniu dokumentów księgowych, np. Poleceń Księgowania (PK) przyjęło się, iż dokumenty źródłowe, stanowiące integralną część dokumentów księgowych spina się w całość z PK zszywkami. Dodatkowo przyjmowanie, iż trwałe złączenie z dokumentem opisu jest dopuszczalne w formie tylko nadruku, przyklejenia czy naniesienia ręcznego na odwrocie, nie zakłada dużej różnorodności dokumentów księgowych. Zdaniem Zarządu dokumenty takie często zawierają informację na rewersie i postępowanie zgodnie z tak rygorystycznym podejściem powodowałoby brak realnej możliwości naniesienia opisu na dokument bez częściowego zakrycia danych na nim zawartych, czy w przypadku mniejszych dokumentów uniemożliwiłoby naniesienie całości wymaganych informacji. W opinii Zarządu, zszywanie dokumentów stanowi formę ich trwałego złączenia, ponieważ połączenie dokumentów przy pomocy zszywacza lub innych

narzędzi (np. zszywek, nici, sznurka) powoduje mechaniczne połączenie arkuszy papieru w sposób, który nie ulega łatwemu rozerwaniu bez widocznych śladów ingerencji. Takie połączenie jest zatem odporne na przypadkowe rozdzielenie. Ponadto zgodnie z praktyką administracyjną oraz obiegiem dokumentów w jednostkach sektora finansów publicznych i innych instytucjach, trwałe złączenie dokumentów (np. przy przekazywaniu ich do archiwum) oznacza ich fizyczne połączenie w sposób uniemożliwiający nieautoryzowaną wymianę, podmianę lub utratę poszczególnych stron. Zszywanie dokumentów spełnia tę przesłankę. W wielu instrukcjach kancelaryjnych, przepisach wykonawczych i wytycznych instytucji kontrolnych (np. archiwów państwowych) zszywanie jest wskazywane jako zalecana forma trwałego łączenia dokumentacji.

(akta kontroli str. 602-608)

NIK wskazuje, że dodatkowe wymagania w zakresie miejsca i sposobu opisywania dowodów księgowych związanych z realizacją zadań publicznych w ramach *Programu* nie wynikają z art. 21 *ustawy o rachunkowości*, lecz z przywołanych postanowień regulaminowych i podpisanych przez Zarząd CENTRUM *umów dotacji z 2022 i 2024 r.* Nie są one przy tym sprzeczne z przepisami ww. ustawy. Regulaminy i umowy wyraźnie przewidują, aby na odwrocie dowodu księgowego zamieszczono (co najmniej) jedno wymagane zdanie opisu o sfinansowaniu wydatku, co w większości przypadków jest wykonalne.

2. Z próby 144 źródłowych dowodów księgowych objętych próbą kontrolną i dotyczących realizowanych w ramach *Programu* zadań publicznych, 33⁵⁵ tj. 22,9%, nie spełniało wymogów, określonych w art. 22 ust. 1 *ustawy o rachunkowości*. Łączna wartość tych dowodów wyniosła 50 898,30 zł, co stanowiło 31,2% wartości badanej próby wydatków i 20,5% łącznej wartości kosztów kwalifikowalnych obu realizowanych zadań. Dotyczyło to trzech rachunków z 2022 r. na łączną kwotę 8 700,00 zł, 11 rachunków z 2023 r. na łączną kwotę 16 680,00 zł, 15 rachunków z 2024 r. na łączną kwotę 22 162,48 zł i jednego rachunku ze stycznia 2025 r. na kwotę 1 500,00 zł, w treści których nie zawarto opisu operacji gospodarczej (rodzaju sprzedanej *CENTRUM* usługi) i jej wartości określonej – o ile to możliwe – w jednostkach naturalnych.

Ponadto, w sześciu spośród 30 ww. rachunków stwierdzono nieprawidłowości w dekretacji, stanowiące naruszenie art. 21 ust. 1 pkt 6 *ustawy o rachunkowości*. I tak:

- w dwóch rachunkach z 2023 r.⁵⁶ na łączną kwotę 2 640 zł w dekretacji księgowej znajdowały się błędne kwoty operacji (6 920 zł i 2 820 zł zamiast 1 320 zł⁵⁷);

⁵⁵ Wszystkie dotyczyły rozliczenia za usługi wykonywane przez osoby fizyczne w ramach realizacji zadania (wykłady, prelekcje itp.)

⁵⁶ Rachunku 5/2023 z 31 maja 2023 r. i 2/2023 z 28 lutego 2023 r.

⁵⁷ Skutkiem błędnego dekretowania było zaewidencjonowanie niewłaściwych kwot operacji na koncie pozabilansowym 502, co nie miało wpływu na rzetelność ksiąg rachunkowych i sprawozdawczość finansową.

- w rachunku z 31 maja 2024 r.⁵⁸ na kwotę 1 199,99 zł brakowało podpisu osoby odpowiedzialnej za stwierdzenie zakwalifikowania tego dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych na kontach 405-2-3 oraz 230) i na koncie pozabilansowym 502 przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach⁵⁹,
- w rachunku z 31 grudnia 2024 r.⁶⁰ na kwotę 2 062,50 zł, w dekretacji wskazano niewłaściwe do zaewidencjonowania konto pozabilansowe⁶¹ wydatku w kwocie 1 500 zł, z tytułu części wynagrodzenia animatora młodzieżowego wypłaconego w grudniu 2024 r.⁶².
- na dwóch fakturach VAT⁶³ na kwoty 1 100,00 zł i 250,00 zł brutto brakowało podpisu osoby odpowiedzialnej za dekretację.

Stwierdzono też, że w dniu 22 lipca 2024 r. na koncie pozabilansowym 502 *CENTRUM* ujęto nierzetelną fakturę VAT⁶⁴, która błędnie opiewała na kwotę sprzedaży brutto 505,82 zł, a nie – jak faktycznie zapłacono - na kwotę 520,81 zł. Błąd ten nie został dostrzeżony w toku przeprowadzonej w 2024 r. kontroli merytorycznej i formalno-rachunkowej ww. dokumentu, a stosowne działania podjęto w marcu 2025 r. występując do kontrahenta o stosowną korektę faktury oraz dokonując stosownych zmian na koncie księgowym 132-2 zadania oraz na koncie pozabilansowym 502 zadania (do kwoty 520,81 zł), tj. jeszcze przed ostatecznym zamknięciem ksiąg rachunkowych za 2024 r. i pomocniczej ewidencji pozabilansowej.

Za wystąpienie opisanych powyżej przypadków nierzetelnych dowodów księgowych odpowiedzialność ponosi Dyrektorka ds. operacyjnych, pracownik firmy świadczącej obsługę księgową zadania (projektu), a z tytułu nadzoru - członkowie Zarządu *CENTRUM*.

(akta kontroli str. 619-621, 623-625, 665-667, 701-703,
707-709, 791-824, 942-998, 1129-1134, 1340-1341,
1356, 1368, 1372, 1452, 1459-1466, 1472)

Odpowiadając na pytania, z jakiego powodu przyjmowano do rozliczenia wydatków w ramach zadań publicznych *Młodzi w akcji!* dowody księgowe w postaci rachunków, które w treści nie zawierały opisu przedmiotu usługi oraz nie określały jej wartości w jednostkach naturalnych, a tym samym nie odzwierciedlały prawidłowo faktycznej treści zdarzenia gospodarczego oraz z jakich powodów zatwierdzano do realizacji dowody księgowe, które zawierały braki merytoryczne i formalne Zarząd wyjaśnił m.in., że w przepisach ustawy o rachunkowości nie określono miejsca, w którym dana informacja (liczba godzin) ma być zawarta. Według Zarządu ujęcie jednostek naturalnych w osobnym załączniku (np. opisie) jest wystarczające by spełnić

⁵⁸ Nr 1/2024.

⁵⁹ Dekretacja.

⁶⁰ Nr 12/2024.

⁶¹ 500-2 zamiast 502.

⁶² Oraz niewłaściwą datę wystawienia dowodu księgowego i operacji gospodarczej (tj. 31 zamiast prawidłowej 20 grudnia 2024 r.). Pomimo wadliwej dekretacji wydatek ten został prawidłowo zaewidencjonowany na koncie pozabilansowym 502 (po stronie Wn) w grudniu 2024 r. i opisane błędy nie miały wpływu na księgi rachunkowe.

⁶³ Nr FA/0625/12/9296/2022 z 28 grudnia 2022 r. i FA/1013/02/9296/2024 z 29 lutego 2024 r.

⁶⁴ Nr F/700808/2024/473 z 20 czerwca 2024 r.

wymagania zawarte ww. ustawie. Potwierdzeniem liczby godzin wykonywania zlecenia przez zleceniobiorcę jest karta czasu pracy, na podstawie której liczba godzina nanoszona była do opisu. Zarząd wskazał też na ograniczenia techniczne systemu informatycznego wykorzystywanego do generowania rachunków, który miał nie pozwalać na nanoszenie informacji na temat opisu operacji gospodarczej (przedmiotu transakcji) oraz wartości określonej w jednostkach naturalnych (ceny jednostkowej).

Pracownica Biura rachunkowego prowadzącego obsługę księgową *CENTRUM*, w tym dotacji i wydatków kontrolowanych zadań publicznych, zeznała, że biuro przyjęło do rozliczenia rachunki, które nie przedstawiały treści operacji gospodarczej, a wykorzystywany przez biuro program komputerowy nie pozwala na dodawanie takich elementów do uprzednio sformatowanej treści rachunku. Dodała też, że rachunek do umowy zlecenie wraz umową i kartą czasu pracy stanowiły integralną część dokumentów. Ww. osoba w odpowiedzi na pytanie na jakiej podstawie stwierdzała poprawność pod względem formalnym i rachunkowym źródłowych dowodów księgowych (rachunków) sporządzonych w latach 2022, 2023, 2024 i 2025 przez osoby fizyczne, które nie zawierały informacji o przedmiocie sprzedanych *CENTRUM* dostaw lub usług oraz ich ilości określonej w jednostkach naturalnych stanowiącej podstawę wyliczenia wynagrodzenia, zeznała, że: *uwazam, że te rachunki były prawidłowe i zawierały wszystkie wymagane elementy*. Na pytanie, dlaczego na załącznikach do wskazanych dowodów księgowych brakowało jej podpisów pod tzw. dekretacją księgową lub brakowało uzupełnionych informacji o ustalonej dekretacji dowodu lub na dekrecie księgowym znajdowała się wadliwa kwota albo brakowało podpisu przy stwierdzeniu sprawdzenia dowodu pod względem formalno-rachunkowym pracownica Biura rachunkowego zeznała, że: *brakujące podpisy lub dekretacje księgowe albo błędne zapisy dekretacji księgowych wynikały z moich błędów spowodowanych dużym obciążeniem pracą*. Odnosząc się natomiast do przypadku odnotowania na dowodzie księgowym datowanym na 31 grudnia 2024 r., że jego sprawdzenie pod względem formalno-rachunkowym i sporządzenie dekretacji księgowej miało miejsce 20 grudnia 2024 r., zeznała, że: *było to także spowodowane moją pomyłką*.

Wiceprezes Zarządu *CENTRUM*, który odpowiadał za zatwierdzenie do realizacji (wypłaty) opisanej wyżej faktury VAT z 20 czerwca 2024 r. wyjaśnił, że: *kontrola formalna i rachunkowa nastąpiła post factum i dokonywana jest w praktyce przez biuro rachunkowe, a na etapie kontroli prowadzonych w CENTRUM nie zauważono różnicy (omyłki rachunkowej) w łącznej kwocie sprzedaży określonej na fakturze i płatności pobranej z konta za pośrednictwem karty płatniczej. Według niego zamieszczenie dwóch kwot przez wystawcę wpłynęło na fakt uznania kwoty 520,81 zł jako właściwej i widniejącej na Wyciągu Bankowym podczas dokonywania czynności formalnej zatwierdzenia do wypłaty. Jako, że faktura została opłacona przy użyciu karty płatniczej, zatwierdzenie do wypłaty stanowiło czynność następczą w stosunku do samej czynności dokonania zapłaty z konta bankowego *CENTRUM*, wobec czego, nawet jeśli błąd w fakturze zostałyby wychwycony, niemożliwe było wstrzymanie realizacji transakcji*. Ponadto Wiceprezes podał, że: *Centrum podjęło (w marcu 2025 r.⁶⁵) działania mające na*

⁶⁵ Uwaga NIK.

celu wyjaśnienie sytuacji i dokonanie stosownej korekty przez sprzedawcę celem zachowania prawidłowości dokumentu.

Z kolei Wiceprezes Zarządu, która zatwierdziła dowód z nieprawidłową dekretacją księgową i datą 31 grudnia 2024 r. wyjaśniła, że: *błędna dekretacja wynikała z omyłki pisarskiej księkowej na jej opisie, co jednak nie miało negatywnego wpływu na ewidencję księgową, gdyż przedmiotowy rachunek został prawidłowo zaksięgowany w systemie komputerowym. Natomiast nieprawidłowa data dowodu księgowego i realizacji operacji gospodarczej była spowodowana niezauważeniem tej pomyłki na etapie opisywania i zatwierdzania dokumentów.*

(akta kontroli str. 602-608, 1436-1439, 1447-1448, 1451, 1470-1471, 1483-1485)

Zdaniem NIK problemy lub ograniczenia techniczne istniejące po stronie osób zobowiązanych i odpowiedzialnych za wystawianie kompletnych rachunków nie powinny stanowić uzasadnienia dla nieujmowania w źródłowym dowodzie księgowym (rachunku) zasadniczych informacji i danych umożliwiających sprawdzenie go pod względem merytorycznym⁶⁶ i rachunkowym⁶⁷. Zwłaszcza, że *Karta czasu pracy* służyła do ustalenia liczby wypracowanych godzin przy realizacji zlecenia, lecz nie zawierała ceny jednostkowej usługi. Tym bardziej, że zleceniobiorca potrafił umieścić na rachunku szczegółowe informacje tekstowe o numerze i dacie zawarcia umowy oraz informacje rachunkowe, za wyliczenie których odpowiadało *CENTRUM*.

W ocenie NIK, wyjaśnienia Wiceprezesów wskazują ponadto, że w *CENTRUM* funkcjonuje wadliwy system przyjmowania od kontrahentów, sprawdzania, zatwierdzania i ewidencjonowania dowodów księgowych, dokumentujących wydatki poniesione przy realizacji zadania, co miało decydujący wpływ na wystąpienie opisanych wyżej nieprawidłowości.

3. W grudniu 2022 oraz w 2023 r. *CENTRUM* finansowało wydatki związane z realizowanymi zadaniami *Młodzi w akcji!* dokonane za pomocą płatności gotówkowych⁶⁸ oraz za pośrednictwem kart płatniczych nienależących do *CENTRUM*⁶⁹, co naruszało postanowienia części B. pkt. I.2 (*Termin rozliczenia przyznanej dotacji*) Regulaminów konkursów *Programu* edycji 2022 i 2024. Wprowadziły one bowiem zasadę regulowania płatności w formie bezgotówkowej (przelewem), a dokonywanie płatności gotówkowych dopuszczały jedynie w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy. Wartość takich wydatków wyniosła łącznie 3 272,05 zł. Za powyższą nieprawidłowość wspólnie odpowiedzialność ponoszą Koordynatorzy zadania *Młodzi w akcji!* w latach 2022 i 2023 oraz Dyrektorka ds. operacyjnych *CENTRUM* wspomagająca pracę koordynacyjną.

(akta kontroli str. 130, 334, 627-631, 641-657, 724-757, 774-777, 780-782)

Prezes Zarządu *CENTRUM* wyjaśniła, że: *w przepisach jest dopuszczalne by pracownicy mieli możliwość dokonywania zakupów niezbędnych do realizacji*

⁶⁶ Tj. zgodności treści rachunku z umową jak i z warunkami *umowy dotacji z 2022 lub 2024 r.*

⁶⁷ Tj. zgodności kwoty wynagrodzenia z wykazaną liczbą godzin i określoną stawką godzinową.

⁶⁸ Jedna transakcja na kwotę 29 zł.

⁶⁹ 12 transakcji na kwotę 3 243,05 zł, w tym jedna transakcji zrefundowana pracownikowi w formie zaliczki wypłaconej gotówką.

swoich obowiązków zawodowych związanych z wykonywaną pracą, a pracodawca ma możliwość zwrotu za nie⁷⁰. CENTRUM dopuszczało dokonywanie zakupów związanych projektem przez jego pracowników, a następnie dokonywał zwrotów za zakupy związane z realizacją działań w projekcie tylko w sytuacjach, gdy nie istniała możliwość płatności przelewem. Zwracamy uwagę, że zwroty dla pracowników dokonywane były za pośrednictwem przelewu bankowego z konta Związku Stowarzyszeń.

(akta kontroli str. 1505-1508)

Zdaniem NIK, Zarząd CENTRUM zawierając umowy dotacji 2022 i 2024 zgodził się z ich postanowieniami i zaakceptował Regulaminy konkursów. Zatem ponosząc wydatki gotówką bądź kartami płatniczymi nieprzypisanymi do rachunku bankowego ww. jednostki naruszono ich postanowienia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na:

Uwaga Potrzebę wykazywania w sprawozdaniu z wykonania zadania publicznego w ramach Programu finansowego wkładu własnego, poniesionego na realizację, zgodnie z faktycznymi wydatkami wynikającymi z dowodów księgowych i zapisów ewidencyjnych oraz ksiąg rachunkowych CENTRUM.

oraz wnosi o:

- Wnioski
1. Sporządzenie korekt sprawozdań z realizacji zadania publicznego *Młodzi w akcji!* za 2022, 2022 i 2024 r. m.in. w zakresie rozliczenia zadania ze względu na źródła jego finansowania.
 2. Zapewnienie akceptowania dowodów źródłowych (rachunków) za świadczone przez osoby fizyczne osoby wyłącznie w przypadkach, gdy zawierają one jednoznaczny opis operacji gospodarczej i odwołanie do realizacji konkretnych umów.
 3. Zapewnienie prawidłowego procesu opisywania merytorycznego, kontroli, ewidencjonowania w księgach rachunkowych i zatwierdzania dowodów księgowych wydatków zadania publicznego, a w przypadku zidentyfikowania nieścisłości lub błędów, niezwłoczne podejmowanie stosownych działań wyjaśniających i naprawczych.
 4. Dokonywanie wydatków w ramach programu w formie bezgotówkowej, za pośrednictwem wyodrębnionego dla zadania rachunku bankowego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje

⁷⁰ Bez uznawania je jako przychody podatkowe pracowników.

do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 25 kwietnia 2025 r.

Kontroler
Artur Stekla
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach